JURAJ BATELJA

BLAŽENI ALOJZIJ STEPINAC IN PREGNANI SLOVENSKI DUHOVNIKI MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

JURAJ BATELJA

Blaženi Alojzij Stepinac in pregnani slovenski duhovniki med drugo svetovno vojno

Juraj BATELJA

BLAŽENI ALOJZIJ STEPINAC IN PREGNANI SLOVENSKI DUHOVNIKI MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

V spomin na 120. obletnico rojstva kardinala Alojzija Stepinca in 20. obletnico razglasitve za blaženega

DRUŽINA 2019

Blaženi Alojzij Stepinac med razmišljanjem na vrhu Golice, julija 1936.

Nadškof Alojzij Stepinac med vzponom na vrh Golice nad Jesenicami, julija 1936.

Spominska plošča, postavljena 3. avgusta 2006 v kapeli Marije Snežne na Kredarici pod Triglavom v Sloveniji, v spomin na 70. obletnico vzpona blaženega Alojzija Stepinca na Triglav.

Blaženi Alojzij Stepinac avgusta 1936 med vzponom na Triglav.

PREDGOVOR

Spodaj podpisani škofje mariborske metropolije smo skupaj z vsemi slovenskimi škofi z veseljem sprejeli vabilo postulatorja msgr. Juraja Batelje in s predgovorom izražamo hvaležnost avtorju in vsem, ki so pripomogli, da bo v tej knjigi zbrana dokumentacija še globlje in popolneje osvetlila izredno pozitivno vlogo, ki jo je imel blaženi kardinal Alojzij Stepinac, prijatelj in rešitelj pregnanih slovenskih duhovnikov ter drugih beguncev in trpečih med drugo svetovno vojno. Objavljeni dokumenti in še posebej pričevanja pregnanih duhovnikov in redovnikov zgovorno pričajo, da so v zagrebškem nadškofu Stepincu, ki jih je nadvse ljubeznivo sprejemal in zanje očetovsko poskrbel, resnično srečevali Jezusa Kristusa, Dobrega pastirja in Usmiljenega Samarijana. To potrjujem tudi spodaj podpisani celjski škof Stanislav Lipovšek, ki sem kot ministrant v svoji rojstni župniji Vojnik večkrat poslušal pričevanje domačega župnika Martina Lupšeta, ki je vedno, še posebej če je zoper kardinala Stepinca slišal kakšno kritiko, povzdignil glas, navadno vstal in s solzami v očeh govoril: »Naj mi nihče ne govori zoper kardinala Stepinca, ki je nas, slovenske duhovnike - begunce, na železniški postaji v Zagrebu in pozneje na ordinariatu osebno sprejel, za nas očetovsko poskrbel in nas rešil pred taboriščem smrti.« Taka in še podrobnejša pričevanja z izrazi globoke hvaležnosti in spoštovanja so zbrana v tej knjigi in tudi v knjigi *Gostoprimstvo Katoličke crkve prognanim slovenskim svećenicima u Požegi (1941–1942)*, ki je na pobudo požeškega škofa msgr. Antuna Škvorčevića leta 2008 izšla v Požegi.

Očetovsko skrb za slovenske duhovnike in pastirsko ljubezen na poseben način izražata dve tukaj objavljeni pismi, ki ju je takratni nadškof Stepinac pisal svojim hrvaškim duhovnikom in jih prosil, naj sprejmejo v svoje župnije pregnane slovenske sobrate. Prvo pismo je bilo poslano 12. maja 1941. Ker so se nekateri duhovniki opravičevali, da zaradi težavnih razmer pregnanih du-

hovnikov ne morejo sprejeti, je nadškof 5. julija 1941 duhovnikom napisal še drugo pismo, v katerem jih znova prosi, »da se v duhu vživijo v usmiljenja vreden položaj slovenskih duhovnikov in obvladajo vse možne težave …« Pismo s podobno vsebino je poslal tudi na Nadškofijski ordinariat Zagreb, kjer med drugim pravi: »Te dni prihaja k nam več kot tristo duhovnikov, ki prosijo za skorjo kruha in streho nad glavo. Ali jih smemo odbiti? Ali ni naša dolžnost, da svojo revščino delimo z njimi?« Očetovsko skrb in pastirsko ljubezen razodeva tudi pismo, ki ga je nadškof Stepinac 8. 9. 1942 poslal notranjemu ministru NDH dr. Andriju Artukoviću, v katerem prosi za izpustitev sedmerih aretiranih slovenskih duhovnikov v Klanjcu. Med aretiranimi so bili tudi duhovniki Franc Grobler, Franc Kač, Janez Kodrič, p. Anzelm Polak OT in Janez Rančigaj, ki so bili kljub nadškofovemu posredovanju 20. septembra 1942 poslani v Jasenovac, kjer so bili umorjeni 17. oktobra 1942. Ker so omenjeni duhovniki predlagani za sprejem med kandidate za slovenske mučence, je zelo pomembna ocena nadškofa Stepinca, ko v pismu ministru Artukoviću pravi, da so »navedeni duhovniki vestno delovali v pastorali in, kolikor vem, so bili politično korektni. Zato mi je ta dogodek nerazumljiv, postopek pa me je precej presenetil«.

Slovenski škofje smo avtorju hvaležni, da je v knjigi osvežil korenine globokega prijateljstva in Stepinčeve povezanosti s Slovenci in slovenskimi duhovniki. Najbrž je to prijateljstvo klilo že v njegovih študentskih letih, ko se je družil s slovenskimi vernimi intelektualci v iskanju temeljnih vrednost krščanskega življenja in socialnega nauka Cerkve.

Prijateljstva so se snovala, ko se je nadškof Stepinac leta 1936 mudil na počitnicah v Sloveniji, veliko planinaril in se 5. avgusta 1936 povzpel na vrh Triglava. Še močnejše vezi so se spletale, ko je bil kot zagrebški nadškof leta 1935 na Evharističnem kongresu v Ljubljani in leta 1939 na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani.

Prijateljstvo med Slovenci in Hrvati, ki se je utrjevalo v težkih medvojnih in povojnih časih, tudi v našem času rojeva bogate sadove v sodelovanju med obmejnimi župnijami, še posebej na raznih cerkvenih slavjih in romanjih v Marijina svetišča. Globoko doživeto je bilo zahvalno romanje duhovnikov mariborske škofi-

je, ko so 5. junija leta 2002 skupaj s škofom dr. Francem Krambergerjem poromali na Stepinčev grob v zagrebško stolnico. Prijateljske vezi so se utrjevale tudi na drugem zahvalnem romanju, ki je bilo 2. junija 2008, ko so duhovniki mariborske škofije skupaj s škofom dr. Francem Krambergerjem poromali v Požego, kjer so med vojno sprejeli okrog 150 pregnanih slovenskih duhovnikov. Pomembna so množična narodna romanja, ki so bila pri Mariji Bistrici, na Brezjah, Trsatu, Ptujski Gori, v Ludbregu in še posebej slovensko-hrvaško fatimsko romanje, ki je bilo 14. oktobra 2017 v samostanu Stična, ko se je okrog 3000 romarjem iz Slovenije, slovenskim škofom in duhovnikom pridružilo okrog 2000 romarjev, šest škofov in veliko duhovnikov s Hrvaške. Naj ta obilna Božja setev po priprošnji blaženega kardinala Alojzija Stepinca tudi danes in jutri rojeva bogate sadove.

Maribor, Celje, Murska Sobota,
na praznik sv. Jožefa, 19. marca 2018

msgr. Stanislav Lipovšek, celjski škof
msgr. Alojzij Cvikl, mariborski nadškof metropolit
msgr. Peter Štumpf, soboški škof

Evharistični kongres v Ljubljani med 28. in 30. junijem 1935 je v imenu papeža Pija XI. vodil poljski primas, kardinal Avguštin Hlond. Med številnimi škofi in nadškofi je sodeloval tudi msgr. Alojzij Stepinac, zagrebški nadškof koadjutor (označen s puščico).

POZDRAVNE BESEDE

Spoštovani bralec,

dve obletnici blaženega Alojzija Stepinca praznujemo leta 2018: 120 let od njegovega rojstva 8. maja 1898 v vasi Brezarić v župniji Krašić in 20 let, odkar ga je sv. Janez Pavel II. razglasil za blaženega v Mariji Bistrici, natančneje 3. oktobra 1998. Pričakujemo tudi razglasitev za svetnika, za kar so ustvarjeni vsi predpogoji. V pričakovanju tega dogodka, ki ga mora narediti sveti oče, smo že kar malo nestrpni. Živimo v času naglice in bi zato hoteli to doživeti čim prej, vendar bo moralo preteči še nekaj »Božjega časa«, kot nas je lani opozoril državni tajnik kardinal Pietro Parolin na obisku na Hrvaškem. Ta čas pričakovanja – nekakšen advent – je treba dobro izkoristiti ne za godrnjanje in nestrpnost, marveč v še večjem proučevanju in spoznavanju življenja in dela blaženega Alojzija. Treba je dobro spoznati njegov lik, pa tudi čas in zgodovinske okoliščine, v katerih je deloval, posebej pa njegove škofovske službe. V tej pastirski službi je pokazal skrb ne le za zagrebško nadškofijo, ampak kot metropolit tudi za ves hrvaški narod. Škofu je namreč zaupana skrb za celotno Cerkev po vsem svetu v skupnosti s Petrovim naslednikom.

Rojstna župnija blaženega Alojzija Stepinca, Krašić, ni daleč od slovenske meje, zato se je Alojzij že v mladosti srečeval s Slovenci. Različnost pa tudi podobnost obeh jezikov ni bila ovira za različna srečanja v družbenem in verskem življenju. Razna romanja, bodisi s hrvaške bodisi s slovenske strani, so bila mesto srečanj bratov v katoliški veri. Taka srečanja se vrstijo vse do danes, s tem da smo jih okrepili z organiziranimi srečanji hrvaških in slovenskih katoličanov. Začeli smo pri Mariji Bistrici leta 2003, nato na Brezjah leta 2005, Trsatu leta 2007, Ptujski Gori leta 2011, v Ludbregu leta 2014 in lani (2017) v Stični, kjer smo se dogovorili, da bo naše naslednje srečanje prav v rojstnem kraju blaženega Alojzija v Krašiću, kar so predlagali slovenski škofje.

Verjamem, da bo to raziskovalno delo msgr. Juraja Batelje, postulatorja za beatifikacijo blaženega Alojzija, še bolj pripomoglo k zbliževanju obeh narodov, česar tudi težave na meji ne morejo izničiti.

V mnogih župnijah na Hrvaškem se spominjajo slovenskih duhovnikov, ki so med drugo svetovno vojno in v povojnem obdobju delovali v posameznih župnijah in samostanih, nekateri so ostali tudi do konca življenja. Slovenski škofje tudi v našem času radi pričujejo o dobroti in zavzetosti blaženega Alojzija pri sprejemanju slovenskih izgnanih duhovnikov. Tako je celjski škof Stanislav Lipovšek na srečanju hrvaških in slovenskih katoličanov v Ludbregu 6. septembra 2014 v pridigi med drugim dejal:

»V Sloveniji in še posebej v mariborski metropoliji ne bomo nikoli pozabili izrednih znamenj bratske povezanosti, sočutja in dobrote, ki so je bili deležni naši duhovniki in redovniki, ki so jih Nemci leta 1941 izgnali iz njihovih župnij in jih okrog 350 pripeljali v Zagreb in v Slavonsko Požego, kjer se je zanje posebej zavzel takratni zagrebški nadškof, pozneje kardinal Alojzij Stepinac, ki je s svojimi sodelavci poskrbel, da so bili duhovniki - begunci bratsko sprejeti, z vsem preskrbljeni in razmeščeni po različnih župnijah zagrebške nadškofije, kjer so pomagali v dušnem pastirstvu, lepo preživeli vojna leta in se po vojni vrnili na svoje domače župnije.

Vsega tega nisem izvedel iz knjig, ampak mi je o tem večkrat še kot nadobudnemu ministrantu s solzami v očeh pripovedoval moj domači župnik g. Martin Lupše, ki je sam na svoji koži doživljal to pregnanstvo.

Hvaležnost smo želeli izraziti leta 2002 z zahvalnim romanjem duhovnikov mariborske nadškofije skupaj s takratnim škofom dr. Francem Krambergerjem in smo Vam globoko hvaležni, presvetli gospod kardinal,[1] ker ste nas kot naslednik blaženega in kmalu tudi svetega kardinala Alojzija Stepinca ljubeznivo sprejeli, in smo skupaj slavili sveto evharistijo v zagrebški stolnici.

Cerkev v Sloveniji, posebej v mariborski metropoliji, bo vedno hvaležna Cerkvi na Hrvaškem, da ste nam pomagali pri vzgoji in izobraževanju semeniščnikov in bogoslovcev, posebno ko ste

---

[1] Kardinal Josip Bozanić, zagrebški nadškof.

sprejemali semeniščnike v Pazinu, Zadru in na Visoki bogoslovni šoli v Đakovem. Nekateri bogoslovci in duhovniki, posebej iz frančiškanskega reda so študirali teologijo v Ljubljani. Ta medsebojna izmenjava se uresničuje tudi danes.«

Soboški škof msgr. Peter Štumpf pa je 2. septembra 2017 vodil mašno daritev v svetišču Predragocene krvi Kristusove v Ludbregu in med homilijo dejal:

»Sinovi in hčere naroda postanejo to, kar je mati. Tudi Alojzija Stepinca je njegova mati vzgojila, da se ni obotavljal darovati svoje krvi za Kristusa in Cerkev. V tem darovanju je bil priča, ki ne odstopa od pravičnosti in resnice. Kot zagrebški nadškof je Alojzij Stepinac med drugo svetovno vojno sprejel v svojo škofijo več kot petsto slovenskih duhovnikov, večinoma iz mariborske nadškofije, ki so bili izgnani pod pritiskom nemške vojske, ter jim zagotovil pastoralno življenje. Od teh jih je sto dvaintrideset dobilo svoj novi dom v Požegi. Zaradi tega solidarnostnega dejanja je Cerkev na Slovenskem, predvsem pa mariborska nadškofija, kardinalu Stepincu neizmerno hvaležna.

Kot predsednik nekdanje Jugoslovanske škofovske konference se kardinal Stepinac ni hotel ukloniti nameri jugoslovanskih komunistov, da bi Katoliško cerkev v takratni Jugoslaviji odtrgal od edinosti s papežem, ki je naslednik apostola Petra.

Blaženi kardinal Stepinac je vedel, da ga za zvestobo papežu čaka grozovito trpljenje. In vendar se ni bal in ni se uklonil. Bil je svoboden, čeprav izpostavljen grožnjam, zasramovanju, mučenju, osami in pahnjen v mučeniško smrt.

Blaženi kardinal Stepinac je trpel in umrl za edinost Katoliške cerkve. S svojim svetniškim življenjem in smrtjo je izpovedal in pričeval, kar je z vsem srcem in z vso močjo veroval apostol Pavel, ko je rekel: ‚Ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanjost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost ne kakršna koli druga stvar nas ne bo mogla ločiti ob Božje ljubezni v Kristusu Jezusu, našem Gospodu‘ (Rim 8,38–39).«

To je samo nekaj od mnogih izrečenih misli in zahval slovenskih škofov. Zagrebški nadškof Alojzij Stepinac v svojem pismu duhovnikom zagrebške nadškofije, v katerem jih spodbuja, naj bratsko sprejmejo izgnane slovenske duhovnike, dodaja, da bodo oni v tem težkem času posebno darilo za naše župnije. Tako kot

se slovenski duhovniki in škofje zahvaljujejo blaženemu Alojziju za bratsko sprejemanje duhovnikov in redovnikov v tistem času, se tudi mi z naše hrvaške strani zahvaljujemo za vse dobro, kar so slovenski duhovniki dali našemu narodu v pastoralnem delu v mnogih naših župnijah in samostanih.

Na koncu moram omeniti, da me je v Vukovarju krstil slovenski duhovnik frančiškan p. Rupert Suhač v cerkvi sv. Filipa in Jakoba, in sicer 24. junija 1944. Zato se veselimo skorajšnjega srečanja hrvaških in slovenskih duhovnikov, škofov in Božjega ljudstva v Krašiću.

msgr. Josip Mrzljak,
varaždinski škof,
večletni delegat Hrvaške škofovske konference
pri Slovenski škofovski konferenci

UVODNE MISLI

Blaženi Alojzij Stepinac se je rodil 8. maja 1898 v Brezariću v župniji Krašić. V duhovnika je bil posvečen v Rimu 26. oktobra 1930, za nadškofa koadjutorja s pravico nasledstva pa 24. junija 1934. Po smrti msgr. A. Bauerja 7. decembra 1937 je postal zagrebški nadškof. Bil je vzoren pastir Božjega ljudstva in neustrašen zagovornik Božjih in človekovih pravic. Odlikovala sta ga pogumno oznanjevanje evangelija in ljubezen do bližnjega. Ko so leta 1945 komunisti v Jugoslaviji prevzeli oblast, se je začelo preganjanje Katoliške cerkve. Od msgr. Stepinca so zahtevali ustanovitev »narodne« Cerkve, odcepljene od Rima. Ker je to odbil, je bil na montiranem političnem procesu 11. oktobra 1946 obsojen na 16 let strogega zapora s prisilnim delom. Papež Pij XII. ga je 12. januarja 1953 za njegove vrline in zasluge nagradil z imenovanjem za kardinala. Umrl je v glasu svetosti in mučeništva v Krašiću 10. februarja 1960. Papež Janez Pavel II. ga je razglasil za blaženega v Mariji Bistrici 3. oktobra 1998.

Blaženi Stepinac je že pred drugo svetovno vojno gojil prijateljske odnose s Slovenci, slovenskimi škofi in duhovniki. To prijateljstvo je privzel v katoliškem gibanju, ki je od začetka 20. stoletja naprej organiziralo delovanje za ohranitev krščanske dediščine pred vse močnejšo versko mlačnostjo, liberalističnimi idejami ter proticerkvenimi in protiverskimi stališči v družbi. Slovenske in hrvaške katoličane je odlikovalo složno delo, ki se je utrdilo na hrvaško-slovenskem sestanku v Zagrebu med 4. in 6. avgustom 1907. Posebna značilnost tega organiziranega dela so bili socialni tečaji, ki so v družbeno življenje vnašali jasne katoliške ideje in krščanski nauk.[2] V to gibanje se je leta 1914 še kot srednješolec vključil tudi Stepinac.

---

[2] Prim. *Hrvatski katolički pokret. Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa održanog u Zagrebu i Krku od 29. do 31. ožujka 2001* (uredil: MATIJEVIĆ, Z.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2002.

Druga vez nadškofa Stepinca s Slovenci in Katoliško cerkvijo na Slovenskem je bila evharistična evangelizacija, posebej v povezavi z bratovščino duhovnikov častilcev presvetega Rešnjega telesa, povezanih s časopisom *Sanctissima Eucharistia*, namenjenim širjenju evharistične pobožnosti in na evharistiji utemeljeni duhovnosti duhovnikov. To je bil hrvaško-slovenski mesečnik, v katerem so poleg intelektualcev in profesorjev svoja razmišljanja in pastoralne izkušnje objavljali tudi navadni župniki. Značilno je, da je blaženi Stepinac svoje škofovsko delo utemeljil na poglabljanju vere med ljudmi z organiziranjem evharističnih in marijanskih kongresov.[3]

Skratka, s številnih evharističnih kongresov, na katere so v Slovenijo prihajali hrvaški duhovniki, slovenski pa na Hrvaško zaradi izmenjave izkušenj in poglabljanja spoznanj o evharistiji in njeni uveljavitvi v vsakdanjem življenju, so prišli do zaključka, da je srečna okoliščina, da so se Hrvati in Slovenci zbližali in se začeli »združevati v Kristusu – začetniku edinosti«.[4] Tako je evharistija v prvem desetletju 20. stoletja povezala slovenske in hrvaške duhovnike v želji, da bi se vsi skupaj zagreli za Jezusa in za Njegovo sveto ime, pa tudi da bi napredovali na poti izpopolnjevanja in bi goreli za duhovniško poslanstvo. Pomembno vlogo pri tem so imeli škofje, apostoli evharistije, ki jih je blaženi Alojzij Stepinac imel priliko spoznati: častitljivega Božjega služabnika Janeza Frančiška Gnidovca, skopskega škofa; Božjega služabnika Josipa Stadlerja, vrhbosanskega nadškofa; Božjega služabnika Josipa Langa, pomožnega zagrebškega škofa; Božjega služabnika Antona Mahniča, krškega škofa, in še mnoge druge znane duhovnike in škofe. Lahko rečemo, da je blaženi Alojzij Stepinac prav iz vere v evharistijo, ki jo je sprejel v otroštvu, svojim tovarišem v rimskem Germaniku po vrnitvi v zagrebško nadškofijo julija 1931 napisal: »Če bi lahko našli raj na zemlji, ga bo našel duhovnik pri sveti maši.«[5]

---

[3] Prim. BATELJA, J., *Euharistijska evangelizacija nadbiskupa Alojzija Stepinca,* Postulatura bl. Alojzija Stepinca – Glas Koncila, Zagreb, 2006.

[4] »Drugi hrvatsko-slovenski euharistički sastanak«, v: *SS. Eucharistia. Vjesnik hrvatskih i slovenskih 'svećenika klanjalaca'*, III (1904), št. 9, 136.

[5] *Pismo kolegom v Zavod Germanicum-Hungaricum v Rimu*, Zagreb, 18. septembra 1931, v: *Copia publica trans. proc. s. virt. et mart. S. D. Aloisii Stepinac,* S. R. E. Cardinalis (zbirka dokumentov, zbranih in proučenih v postopku razglasitve za blaženega kardinala Alojzija Stepinca), (v nadaljevanju: CP), Rim, 1993, zv. 11, 74.

Kot zagrebški nadškof koadjutor je sodeloval na Evharističnem kongresu v Ljubljani med 28. in 30. junijem 1935. Praktično ves julij leta 1936 je prebil v župnišču župnije Sv. Križ nad Jesenicami, kjer je okreval. Ob tej priliki se je družil z Božjim ljudstvom, hodil v planine in dosegel vrh Triglava.[6] Sodeloval je tudi na ljubljanskem Kongresu Kristusa Kralja, ki so ga slavili od 28. do 30. julija 1939. Takrat je imel čast, da je na Marijinem trgu (danes Prešernovem) pozdravil odposlanca papeža Pija XII., poljskega primasa, kardinala Augustina Hlonda. Zaradi spoštovanja do vere naših pradedov navajam pozdravne besede zagrebškega nadškofa:

»Vaša eminenca! Moj predhodnik blagega spomina nadškof Antun Bauer je pred štirimi leti tu v Ljubljani mogel z veseljem pozdraviti Vašo eminenco kot papeškega delegata na Evharističnem kongresu.

Prav nič manjše veselje je danes preželo mene, da lahko v imenu vseh škofov in katoličanov Kraljevine Jugoslavije pozdravim Vašo eminenco, ki jo je veliki papež Pij XII. blagovolil poslati kot svojega legata in osebnega predstavnika na mednarodni Kongres Kristusa Kralja, ki ga te dni slavimo v Ljubljani. Vaša prisotnost, Vaša eminenca, nam je nadvse ljuba in draga in nam lepo govori o izredni naklonjenosti, s katero sveti oče spremlja ta kongres.

Zbrali smo se iz različnih delov države, dušni pastirji in verniki, da na ves glas povzdignemo Kristusa, vesoljnega in večnega kralja, da počastimo njega, ki mu je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, ki ima na svojem plašču in na boku napisano: Kralj kraljev in Gospod gospodov.

Kadar hrumijo narodi in si ljudstva izmišljajo prazne reči, če uporabim psalmistove besede, in se dvigajo nad Gospoda in nad njegovega Maziljenca, ko praktično po vseh delih zemeljske oble izgubljeni človek vpije: 'Nočemo, da bi ta zavladal nad nami, nam, ki smo njegovo ljudstvo in ovce njegove paše', v takem okolju se mi prostovoljno podrejamo Njegovi oblasti in gremo za njim kot za svojim pastirjem in kraljem.

---

[6] BATELJA, J., »Blaženi Alojzije Stepinac u Sv. Križu nad Jesenicama«, v: *Blaženi Alojzije Stepinac. Glasnik Postulature*, 20 (2013), št. 4, 30–34; prav tam, 21 (2014), št. 1, 26–30; prav tam, 21 (2014), št. 2, 32–34; prav tam, 21 (2014), št. 3–4, 34–36.

Pod predsedovanjem Vaše eminence se bo kongres trudil in si prizadeval, da 'Kristusovo kraljestvo resnice in življenja, svetosti in milosti' čim prej pride in čim bolj popolno prežame posameznike in ves človeški rod.

Zato naj bo blagoslovljen Vaš prihod!

Kristus zmaguje, Kristus vlada, Kristus kraljuje.«[7]

Nadškof Alojzij Stepinac med drugo svetovno vojno

Tisoči in tisoči Slovencev, Hrvatov, Judov, Poljakov, komunistov, antifašistov in sploh ljudi najrazličnejših veroizpovedi, narodnosti ali političnih prepričanj se lahko zahvalijo nadškofu Stepincu, da so ostali živi in na varnem v strahotah druge svetovne vojne. Osredotočili smo se na njegovo delo pri reševanju izgnanih slovenskih katoliških duhovnikov in redovnikov.

Celo brezbožna ideološka propaganda in kontroverzno klevetanje, s čimer so hoteli oblatiti svetlo evangeljsko podobo nadškofa Stepinca, nista razvrednotila njegove plemenitosti in evangeljskega usmiljenja do pomoči potrebnih. Vedno se je zavedal, da je v prvi vrsti katoliški škof, kar pomeni zakoniti učitelj verskih resnic, posvečevalec in posrednik Kristusovih vernikov v nebeško slavo.

Zavedajoč se svoje pastirske odgovornosti je bil nadškof Stepinac v času Kraljevine Jugoslavije med drugo svetovno vojno v Neodvisni državi Hrvaški (NDH) in v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, kjer je od 8. maja 1945 vladal ateistični komunistični režim, neustrašen pastir, priča evangelija ljubezni, oznanjevalec Božje resnice in dostojanstva človeške osebe. Tak je bil tudi pred sodiščem, ki ga je po nalogu Komunistične partije Jugoslavije aretiralo, lažno obtožilo, obsodilo in z zastrupitvijo[8] pripeljalo do prezgodnje smrti.

Pomembno se nam zdi opozoriti na njegovo stališče v času NDH, ki je bila vzpostavljena po državnem udaru, ki ga je 27. marca 1941 izvršil general vojske kraljevine Jugoslavije Dušan Si-

---

[7] Alojzije STEPINAC, nadbiskup zagrebački, *Propovijedi, poruke, govori (1934.–1940.)*, (prir. J. BATELJA), Zagreb, 2000, 332.

[8] BATELJA, J., *Komunistički progon i mučeništvo blaženoga Alojzija Stepinca,* Postulatura blaženoga Alojzija Stepinca, Zagreb, 2017.